

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 28. septembra 2023 - Leto XXXIII, št. 39

stran 2

NOVA SLOVENSKA FILMSKA BERA ŠESTIČ V SOMBOTELU

PORABSKI PENZIONISTI SO SE SREČALI NA VERICI
stran 3

IRANCI SO NAJBOLE PRIJAZNI LIDGE NA SVEJTI
stran 4

GDE JE DOSTA GNOJA
stran 8

NOVA SLOVENSKA FILMSKA BERA ŠESTIČ V SOMBOTELU

Na mednarodni dan žena, 8. marca 2017, so v sombotelskem Kinu Agora Savaria – po vzoru podobne prireditve v budimpeštanskem Kinu Toldi – prvič potekali slovenski filmski dnevi. Ker v koronskem letu 2020 izvedbe tridnevnega festivala ni moglo biti, so letos med 18. in 20. septembrom v središču Železne županije priredili 6. dneve slovenskega filma.

Dobre pol ure pred odprtjem letošnjega dogodka so se v predverju sombotelskega kina že zbirali ljubitelji sodobnega slovenskega filma, med njimi člani domačega slovenskega društva, predstojniki železnožupanijskih kulturnih, prosvetnih in znanstvenih ustanov, predstavniki raznih lokalnih civilnih združenj, slovenski gimnazijci iz Monoštra ter tudi lepo število gradiščanskih Hrvatov.

Če bi zapisali, da se je mala dvorana Kina Agora Savaria napolnila do zadnjega kotička, ne bi povedali popolne resnice. Treba bi bilo pristaviti, da so morali organizatorji namestiti še dober ducat dodatnih stolov. Blizu sedemdeset navzočih je v imenu Oddelka za slovenski jezik in književnost v Univerzitetnem središču Savaria (ELTE SEK) najprej pozdravila slovenska lektorica Mojca Jesenovec. Poverjenica rektorja ELTE SEK Nóra Lenkai je nato izpostavila dolgo tradicijo študija slovenskega jezika na sombotelski visokošolski ustanovi, na kateri so bili po njenih besedah študentje te smeri zmeraj cenjeni.

Slovenska generalna konzulka v Monoštru Dubravka Šekoranja je – kot soorganizatorica – poudarila, da s pomočjo Slovenskega filmskega centra prihaja slovenska filmska produkcija v skoraj vse države Evrope in tudi zunaj nje. Diplomatkina je bila prepričana, da se bodo tudi tokratni trije filmi dotaknili občinstva na Madžarskem. »Gre za so-

dobne, kakovostne slovenske filme, ki so prejeli številne slovenske in mednarodne nagrade. Naslavljajo aktualne tema-

Filmski navdušenci so napolnili vsak kotiček dvorane. V prvi vrsti z leve sedijo slovenska parlamentarna zagovornica Erika Köleš Kiss, slovenska generalna konzulka Dubravka Šekoranja in poverjenica rektorja ELTE SEK Nóra Lenkai. (Foto: Brigitta Soós)

tike, ki presegajo nacionalne okvirje in bi lahko rekli, da so skupne slehernemu sodobnemu človeku.« S temi besedami je predstavnica Slovenije odprla festival, nato pa so ugasnile luči.

Prva stvaritev na letošnjih dnevih slovenskega filma je bil Sanremo režiserja Miroslava Mandiča, ki ga je Slovenija v letu 2021 kandidirala za tujejezičnega oskarja. V filmu Bruno (Sandi Pavlin) in Duša (Silva Čušin) živita v istem domu za ostarele in uživata v družbi drug drugega. Vendar pa so njuni skupni trenutki vedno kmalu pozabljeni, saj oba trpita za demenco. Vsakokrat, ko se srečata, se jima zdi, kot da bi bilo to prvič. (Njuno nevsakdanje razmerje je povezano s skupnim spominom na pesem Gigliole Cinquetti Non ho l'età, izvedeno na festivalu v Sanremu v letu 1964.) Ko pa je Bruno sam, njegova preteklost privre na površje, zaradi česar se vrne k svojemu staremu življenju – domu, ženi in psu, ki pa jih v resnici ni več. Miroslav Mandič svoj večkrat nagradjeni film konča s povsem verjetnim, toda kljub temu nepričakovanim koncem.

»Film kot medij se mi zdi precej podoben književnosti. Po eni

strani obe zvrsti izražata specifično nekega prostora in neke osebe, ki ustvarja bodisi film bodisi književnost; hkrati pa

so to zelo individualne zgodbe o tem, kaj nekdo misli, vidi in čuti. Skrivajo univerzalna vprašanja, prek katerih lahko

Prvi dan slovenskega filmskega festivala je spremljala gastronomska predstavitev Slovenije.

vsaj najdemo stične točke,« je v kasnejši izjavi razmišljala lektorica Mojca Jesenovec in o madžarsko-slovenskih odnosih še povedala: »Vsakokrat sem kar znova presenečena, kako zelo slabo se povprečni državljani na eni in drugi strani meje med seboj poznajo. Zdi se mi, da je kultura tista, prek katere ugotavljamo, da smo vsi ljudje, razmišljamo na podoben način in imamo podobna čustva. V tem se nikakor ne razlikujemo.«

Generalna konzulka Dubravka Šekoranja se je z veseljem udeležila že tradicionalnega

dogodka. »Dnevi slovenskega filma predstavljajo dopolnitev h kulturnemu življenju Sombotela. Mesto je središče Železne županije, tukaj delujeta slovenska samouprava in kulturno društvo, na univerzi pa slovenska katedra. To vse so razlogi za ta dogodek, niso pa edini. Mi bi namreč želeli, da slovenski film doseže tudi madžarsko občinstvo,« je svoje hotenje izrazila diplomatka in pristavila: »Madžarska in Slovenija sta sosednji državi, imata zelo dobre politične in drugačne odnose. In ker dobro sodelujeta, je prav, da potekajo kulturne izmenjave med njima in da se tudi slovenski film predstavi na Madžarskem, kot se tudi madžarski film pogosto predstavi v Sloveniji.«

V Kinu Agora Savaria potekajo tudi francoski, skandinavski in drugi nacionalni filmski

dnevi. »Slovenski festival ima poseben pomen,« je poudaril direktor sombotelske ustanove Rudolf Mayer. »Po eni strani v Železni županiji živi številčna slovenska skupnost, po drugi strani pa je Slovenija naša sosedka. Tudi filmi preteklih let so pokazali, da današnje slovenske režiserje dostikrat zaposlujejo isti problemi kot njihove madžarske kolege. Obstaja torej veliko podobnosti.«

Udeležence prve projekcije na letošnjem festivalu je po filmu čakala gastronomska predstavitev Slovenije. Prisot-

ni so si lahko žejo pogasili s slovenskim pivom, vinom, sadnimi sokovi, osvežilno pijačo in mineralno vodo, želodce pa napolnili s kraškim pršutom, olivami in jetrno pašteto (poimenovano po slovenskem filmskem junaku). Preden bi se odpravili domov, so se lahko še posladkali z vsakovrstnimi slovenskimi piškoti, keksi, kifeljčki in medenjaki.

Torkov film Tijane Zinajić z naslovom Prasicca, slabšalno ime za žensko naj bi po žanru bil »alter komedija v jeziku z ulice«. V njej glavna junakinja, mlada slikarka Eva (Liza Marijina) kadi, pije, se priložnostno drogira in v najemniškem stanovanju ne najde navdih za ustvarjanje. Naenkrat se zave, da mora spremeniti svoj način življenja, a je to lažje skleniti kot narediti. To je film o obdobju, ko se preprosto zatakne, ne vemo pa, kako naprej.

Sredin igrani prvenec Darka Sinka z naslovom Inventura je tragikomedijska povprečje Borisu (Radoš Bolčina), ki ugotovi, da so bile njegove predstave o lastnem življenju le iluzija. Nekega večera nekdo strelja nanj skozi okno, ker pa policija ne najde osumljenca, sklene, da bo zadevo raziskal sam. Med tem pa ugotovi, da ga verjetno sovraži veliko več ljudi, kot si je to kadar koli predstavljajal.

Dnevi slovenskega filma so postali jesenska stalnica v kulturnem življenju Sombotela. Vsakokratna visoka obiskanost potrjuje namero organizatorjev – ob zgoraj navedenih še Sombotelske slovenske samouprave ter Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik –, da v madžarsko regijsko središče iz leta v leto pripeljejo višek slovenske filmske produkcije.

(Slika na 1. strani: Montaža iz prizorov treh letošnjih filmov. Vir: Slovenski filmski center)

-dm-

Porabski penzionisti so se srečali na Verici

V Porabji sta dva letna časa najlepša. Sprtrolejt, gda vse začne živeti, vse friško pa zeleno gratuje, pa djesen, stera nas pozdravlja s svojimi pisanimi farbami: z dostafele žuntimi, ridjavimi pa redečimi odtenki. Kak pride djesen, tak se začne Drüštvo porabski slovenski penzionistov pripravlati na svoj djesenski piknik, na srečanje s kulturnim programom.

17. septembra so se penzionisti z ene pa druge strani granice dobili v lejšoj maloj porabskojš vesnici, na Verici, stera je – kak

dobra gostiteljica – ponidila vse za tau, ka bi se dobro počütili. Ta mala ves, stera ma kumaj 150 lidi, ma vredvzeti kulturni daum, na dvorišči steroga je stau velki šator. Pauleg pa majo ižo, v steroy je domanja peč. Pokriti škedjen ali djümla je tō prav prišla tak pri obōdi kak na veselici prauti večera.

Gda je zvaun vdaro dvanajset, je bila dvorana kulturnoga dauma puna z domanjšimi penzionisti pa gosti iz Slovenije, vej pa na tau srečanje je Drüštvo porabski slovenski penzionistov pozvalo tista drüštva iz Slovenije tō, s sterimi vküper delajo. Tau so DU iz Šalovec, Murske Sobote, Rogašovec, Puconec, Limbuš-Pekre in iz Muratincev. Veseli so pa bili visokim gostom tō, med njimi so bili slovenska generalna konzulka v Monoštri Dubravka Šekoranja s svojim možaum, predsednik Pomurske pokrajinske zveze društev upokojencev Milan Osterc pa predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács. Prišli so župani tō, domanjši

župan Andraš Dončec, sakalauvska županja Valerija Rogan, števanovski župan Sándor Fodor pa župan občine Rogašovci Rihard Peurača.

Predsednica Porabskoga drüštva Marijana Fodor pozdravlja goste.

Navzoče je najprva pozdravo Porabski trio z lejšo domanjšo nautov Črne oči, potistim je trio spojevjo eške dvej pesmi, bole znanivi, tak ka so ništrni v dvorani že z njimi vred spejali.

V svoji pozdravni besedaj je predsednica DPSU Marijana Fodor vōzdignila, ka so penzionisti trno aktivni, zvün svoji programov radi ojdijo na vse programe, stere organizirajo slovenske organizacije. Majo svoje kulturne skupine, pevsko skupino Rozmarin, eno menjšo pevsko skupino (kvartet) pa folklorno skupino penzionistk. Kak je pravla, radi bi bili, če bi k drüštvi vcüjstaupili mladi penzionisti tō, če rejsan vejmo, ka uni največkrat eške tadale delajo. Zahvalila se je vsikšomi, steri je pomagogo pri organiziranji piknika, najbolje pa tistim, steri so finančno pomagali, tau so bili Sklad Gábor Bethlen z Vogrskoga, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Slovenije pa domanjša organizacija Slovenska zveza.

Penzionisti dostafart majo kakšne programe, kama pozovejo mlajše pa mlade tō. Tauma se lepau, včeno pravi: medgeneracijsko sodelovanje. Ob takšni prilikaj se starejši radüejo tomi, ka so med njimi mladi, mladi se pa leko kaj navčijo od starejši, steri so že dostavse preživeli pa doživeli. Srečanje na Verici je nej bilau mišleno kak medgeneracijsko, dapa mlada študentka iz Slovenske vesi Dora Doszpót se je sama zglasila pa je recitirala pesem Djesenske misli. Za njauv so prišle na red druge skupine, domanje in gostujoče iz Slovenije.

Kulturni program je bijo pisani kak en lejpi djesenski püšeu. Čüla se je lejpa domanjša pesem, zavrtle so se folkloristke, igrali so muzikanti pa nas spravlati v dobro volau. Skupine so bile etak

Dvorana se je lepau napunila s penzionisti pa gosti.

na redej: Najprva so spejvale pevke ljudskih pesmi Spominčice DU Limbuš-Pekre, za njimi sta popejvali članici Puconskega dueta. Kak tretje so na oder prišle članice folklorne skupine domanjšoga drüštva penzionistov. Program so zaključili ljudski godci Što ma čas, z njimi je pa eške gnauk spejvo Porabski trio tō. Na konci je vküper spejvala cejla dvorana, gledalci so tau, ka so zadovolni, pokazali s ploskanjom, tau je bilau najvejše plačilo za nastopajoče.

Obed je pripravila restavracija Lipa, med obedom so nam igrali člani skupine Što ma čas, nej se je pa vnaužalo spejvati članicam skupine Spominčice tō nej. Po obōdi

Pevke ljudskih pesmi Spominčice DU Limbuš-Pekre

so se ništrni malo šetali po vesi, eni so šli do razglednoga stolpa, drugi so se stavili pri gostilni na kakšno kavico ali sladoleđ.

V štrtoj vōri je dvorana pa bila puna, vej se je pa začnila slovenska sveta meša, stero je slüžo škofovski vikar Franc Režonja, steri je pravo, ka trno rad odi k porabskim Slovencom, da bi njim z božjo besedo tō pomagogo pri tejm, ka bi ohranili svojo lejšo domanjšo rejč, ka bi ostali Slovenci. Pri popejvanji je pomagala leranca Marija Trifusz, z njauv vred so pa spejvali skurok vsi, steri so bili pri meši. Štenje pa prošnje sta šteje slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss pa predsed-

nica slovenske samouprave v Slovenskojš vesi Iluška Bartakovič.

V düši okreplene penzioniste sta po meši na dvauri čakala dva programa. V gastronom-

ski delavnici so leko pripravlati žepeke iz picinoga testa, stere so napunili s filo, kak če bi giros pripravlati. Tisti, steri so koštavali te žepeke, so pravli, ka so trno dobri bili.

Druge je v dobro volau spravlo Trio veterница, tau so bili ljudski godci ali kak mi pravimo, ljudski goslarge iz Male vesi. Če so koga fejš srbele pete, je leko pleso tō.

Malo se je že mračilo, gda so se penzionisti odpravili domau. Avtobus nji je razvozo od Verice prejk Števanovec, Varaša, Slovenske vesi, Sakalauvec do Dolenjšoga pa Gorenjoga Senika. Vüpaismo, ka so ništrnim eške vnoči v vüjaj igrale lejpe slovenske melodije, drugim so pa na pamet prišle reči predge župnika Franca Režonje, steri je na podlagi evangelija nas včiu, ka moramo znati odpüščati eden drugomi, vej pa kak mo mi odpüščali drugim, tak de nam Gospaud odpüščo. (Te mi pa odpüstitite, če je moje pisanje predugo gratalo.)

(Kejp na 1. strani: Program je zaključo ansambel Što ma čas, z njimi so popejvali člani Porabskoga tria tō.)

*Marijana Sukič
Slike Margit Čuk*

PREKMURJE

Šparavne poti

Pod sloganom Varčne poti ali če napišemo pod domanje Šparavne poti, je biu preminauči keden Evropski teden mobilnosti. V njem je sodelovalo tudi 13 pomurskih občin, in sicer Apače, Črenšovci, Dobrovnik, Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Puconci, Radenci, Razkrižje, Šalovci, Turnišče in Murska Sobota. Zgotovo se je v petek, 22. septembra, z dnevom brez autona. Tak je bila na té den v Murski Soboti dozaprjeta Slovenska ulica. Za osnovnošolce so pripravili bogati spremljevalni program, za vse druge pa zanimive informacije o tom, kak vandrivati bole trajnostno in zdravo. In kakšno je leko tau vandriavanje? Takšo ka odiš peški, nücaš piciklin, javni prevoz, z autonom pa tak, ka se jih več pela nagnauk, nej eden sam.

Brez poštij vseeno néde. Zatau ka je furt več prometa, se tudi prva vničijo. Na Pomurski avtocesti, stera je bila gorodprejta leta 2008, so pred dnevi začnili popravlati poštij med Turniščom in Lendavo. Do sredine majuša 2024 de promet šau samo po enom pasi v vsakšo smer vožnje. Pri Družbi za avtoceste Republike Slovenije so raztolmačili, ka nedo samo obnovili asfalta, liki do tudi zbaukšali, vöminili ograje in vrejdvzeli nauvo prometno signalizacijo.

V Dobrovniku pa so že obnavlali, nej poštij, liki dvorano v kulturnom daumi, steri je biu zoizidani leta 1977. »Naj bau té dom ške naprej za vse lidi, stere kljub nacionalnim, jezikovnim, vörskim ali drögim razlikam povezövleta univerzalnost kulture in lepota umetniške ustvarjalnosti,« je med drögim pravo minister Aleksander Jevšek, steri je meu slavnostni guč. Za prenovo dvorane so s strani vogrskoga finančnoga sklada Bethlen Gábor daubili okauli 496 gezero evrov, malo več kak 50 gezero pa je cujdala domanja občina.

Silva Eöry

Jožica Lukač - ravnateljica OŠ Bakovci (2. tau)

IRANCI SO NAJBOLE PRIJAZNI LIDGE NA SVEJTI

Ravnateljica Osnovne šole Bakovci Jožica Lukač nam je preminauči keden pripovedjala o svojom žitki, tudi o tom, kak njena držina rada vandriva po svejti. In kak smo že napisali, so letos gorziskali Iran.

Iranci so trnok dobri lidge, odprejtoga srca in pameti, pravi držina Lukač.

»Mi smo že par lejt nazaj brodili, ka bi šli v Iran. Ali furt je neka vmejs prišlo, prvo korona virus, lani pa so tam tisti veuki protesti bili, pa so nam vsi gučali, ka je nej glij čedno titi ta. Letos pa, morem prajti, ka je najbolje mauž meu silo, on je pravo, če mo večno čakali, te nikdar ta ne pridemo. Te pa sam ške ges zagrizla v tau, pa sam nej popistila in sam pravla, zdaj mo pa šli, če trbej z glavauv skauzi zid,« je povedala sogovornica in raztolmačila, ka je že spravljanje vizumov nej bilau léko delo: »V Irani aplikacije za nastanitve, kak je recimo Booking, ne delövlejo, pauleg toga ne moreš plačövati z našo bančno kartico. Na zemljevidi sam gorziskala neka hotelov in hostlov pa sam jim pisala po elektronski pošti, samo ka sam nikšoga odgovora nej dobila. Od poznanca, steri je pred neka leti biu v Irani z motorom, smo te daubili dober tanač, ka je za tihince, steri sami vandrivajo po tom rosagi, edina prilika, ka najdejo mesto za spati prej storitve Homestay, gé te držina za neka dni vzeme k sebi domau.«

Odlaučili so se, ka do šli na paut s svojim autonom. Samo

tü so tudi bile nevole. Nücaš dosta paperov in svoj auto moreš tudi začasno uvoziti v Iran: »Gda smo brodili, ka smo vse tau že zriktali, se je vsevküper zakomplicejralo. V Irani vsi osebni autonge nüca-

jo bencin, dizel, se pravi nafto, pa nücajo samo tovornjaki. Rosag ma dosta nahajališč nafte in jo prevoznikom subvencionejra, tak ka liter toga goriva košta samo dva centa. Istina pa gé, ka leko nafto točijo samo s posebno kartico, stero pa fizična oseba ne more dobiti. Naša držina ma tri autone, tri citreone, pa vsi so na

Mama in sin v varaši Širaz

dizelski pogon. Tak smo čüli, ka so Iranci fejt prijazni lidge, pa ka mo na črpalki furt najšli kakšoga šofera, steri nam te posaudi tau svojo kartico. In tak smo se odlaučili, ka mo reskerali. Samo problemov je ške nej bilau konec. Naš držinski avto ma dizelski motor euro 6, iranska nafta pa je predelana po standardi euro 5. In tak smo se zadnji ip odlaučili,

ka demo s sinovim 17 lejt starim autonom.«

Znamo vsi, ka se o Irani na televiziji in drügi medijaj bole lagvo piše in guči. Gda je držina Lukač pravla, kama štjejo titi, je bilau dosta takših, steri so jih dojzgučavali. Samo oni so bole poslušali lidi, steri so že bili v tom rosagi pa so pravli, »ka naj tau ne vörvlemo, vej pa so Perzijci oziroma Iranci najbolje prijazni lidge na svejti. Prve dneve smo se spoznavali z lidmi in krajino. Arhitektura je bila načiša kak jo poznamo v Evropi, poštij pa majo dobre. Znamo, ka morejo ženske v javnosti na glavi nositi vacalejk oziroma hidžab, kak oni pravijo, oblečene pa morejo meti duge lače in tuniko z dugimi rokavi. Moški većinoma nosijo kratke rokave in duge lače. Čiglij je v Irani dosta vsega prepovedano, smo vidli, ka se lidge znajdejo po svoje. Slobaudno je gledati samo njihovo nacionalno televizijo, samo ka majo skor vsi satelitske antene in gledajo tudi tihinske televizijske programe. Zahodna muzika je prepovedana, samo mladi jo poslušajo, do-

stokrat pred nausom moralne policije. Dostop do interneta je nej mogauči, dosta aplikacij je blokeranih, ali lidge se znajdejo in najdejo paut do svetovnoga spleta.«

Sogovornica ške raztolmači, ka je alkohol strogo prepovedani, človek de v vauzo, če ga dobijo ka ga pige: »Nam se je zgaudilo, ka so nam pri držini, pri steroj smo spali, po dve

dnevaj prinesli nekšo palinko. Pa smo jih pitali, če je tau nej prepovedano. Pravli so nam, ka ja, samo oni majo grauzge in iz njega sami redijo palinko, pa tau niške ne vej.«

Jožica Lukač pravi, ka so v Irani srečali samo malo tihincov, za tau so bili tudi oni za domanje lüstvo kak eden čüdež z neba: »Vsi so nas pozdravljali in vse-

Tüdi Jožica si je mogla na glavau dati vacalejk

posedi so nas sprijali odprejtih rauk, nam ponövajali tej, nam küjali večerdje in nas vodili naokauli. Tüdi v njihovih svetiščih, stera so ovakša kak naša, smo se nej počütüli nezaželeni in ogroženi. Radi so bili, ka nas zanima tudi njihova kultura. Rejsan smo srečali dosta dobrih lidi odprejtoga srca in pameti. Steli so, ka mo mi ambasadori njihove domovine in ka glas o njih odnesemo v svejt.« Držina Lukač, mama Jožica, oča Vinko pa sina Luka in Tine, pravijo, ka so rejsan vidli dosta lejpoga ali najbolje do jin v spomini ostali lidge. »Na svoje oči smo vidli, ka so stvari v Irani nej takše kak nam jih predstavljajo. Večer in ponoči smo leko sami odili zvüna, tau si tudi vsigdar v Evropi nej bi več vüpali,« je na konci ške cujdala Jožica Lukač, stera vüpa, ka državljane Irana tudi čakajo baukši cajti: »Naj se jim dobro povrne z dobrim. Mi jih nemo nikdar pozabili.« (Kejv na 1. strani: V Irani majo trnok lejpo arhitekturo.)

Silva Eöry
Kejpi: Vinko Lukač

Okoli besede

28. srečanje slovenski pisateljev za mladino

Mursko Soboto za tri dneve v leti za metropolo literature za mlade vözglasijo. Takše se je

terature pripovejda, od iskanji nauvi pauti v njoj pa od problemaj ranč tak. Že vsa lejta

dejo. Tau nam od toga tō guči, kak literatura vsigdar mlade pa starejše leko vküperzveže.

Wang leko povej. Od leta 1983 živi pa dela v Ljubljani. Na velke slika pa riše, študente na

Roman Bleščivka je Špela Frlic napisala. Tau je njena prva knjiga, stero leko v roke vzememo. Ovak pa Špela na velke pripovejda. Tau trno dobro vej delati, tak na vnauge takše festivale ojdī. V njoj velka lübezen do pripovejdanja živē. Venom intervjuji je med drugim prajla: S pripovejdanjom pripovejsti bole na lejci kaos sveta leko razmejmo.

Slavko Pregl (1945) je pisati začno kak je prve litere spozno. Tak bi se tau v njegovom humori prajlo, depa, rejsan je že v šauli pisati začno. Vnauge knjige je njegvo pero napisalo, za nji je velke nagrade daubo. Zvün drugi večernico leta 2004 ranč tak. Slavko skur vsikšo leto v Soboto na Oko besede pride. Skrak njega je lapau si dojsesti, njegovimi inteligentnimi humori se človek vsigdar leko od srca smidjē.

že 28-krat zgodilo. Oko besede je zaprav festival, na sterom se pisatelce pa pisatelji za mladino vküper dobijo. Je festival nauvi idej, festival nagrade večernica, festival pajdaštva, festival knjige. Vsikšo leto neka nauvoga naprej prinese. Na prvon mesti je tista knjiga, stera nagrado večernica dobi. Tau leto jo je roman Bleščivka doubō.

Nagrada večernica je stara eno leto menje kak Oko besede. Za njau že cejli čas mariborske novine Večer skrb majo. Po novinaj ménje tō ma: Večernica. Od vnaugi knjig, stero žirija taprešte, pet finalistov vöodabere. Zmejs med njimi se najbavkašja knjiga razglasi. Zaprav, je od toga stera je najbavkašja, žmetno gučati. Bole povejmo, ka od tiste knjige gučimo, stera je žiriji najbolje »sejla«. Večernico vsikšo leto na gala večerji pisatelca ali pisatel v roke dobi. Zvün toga pa eške druge šriti finaliste naprej pozovejo, ka iz svoji knjig kaj tapreštejo.

Zvün večernice se na festivali Oko besede eške vsefele drugo godi. Na vnaugi literarni večeraj se leko domanji lidge s pisatelami spoznajo, z njimi gučijo. Na simpozijaj se od li-

Huiqin Wang je z vnaugimi slovenskimi pisatelami pa pisatelcami delala. Njeno ménje nam povej odkejc go je paut v Slovenijo pripelala. Huiqin vsigdar nauve pa nauve projekte iške, v steri svojo tradicijo z evropsko »zdava«. Ranč s tejm projektom od toga nam pripovejda, kak granice samo v glavaj gestejo.

pisatelji pa pisateljice po šaulaj odijo. Tam se z mlajšimi srečajo, njim iz svoji knjig štejo, se z njimi zgučavajo. Nisterne od nji paut v Porabje odpela. Tak so organizatorji na Gorenji Senik Slavka Pregla pripelali. Tam se je v Küharovi spominski hiši z mlajši iz siničke šaule najšo.

Slavko Pregl se v tisto generacijo šte, stera je na Oko besede ojdla, gda so se nisterne mladi pisatelji eške spoj nej narodili ali pa so kuman prve stopaje napravili. Tak se na festivali »stare legende« z mladimi bodaučimi legendami leko naj-

Kak muzika, literatura tō ne pozna granic. Od toga nam malo bole nauva pajdaškinja festivala Oko besede Huiqin

Pedagoškoj akademiji vči.

Po trej dnevjaj festivala za njim vsigdar eške kaj ostane. Vse, ka se na simpozijaj povej, se leko v reviji Otrok in knjiga taprešte. V knjižnici Murska Sobota so knjige z nagradami vödane pa ilustracije si ranč tak lidge leko poglednejo. Ovak povejdano, festival mora svejtiti eške po tistom, gda se konča.

Festival Oko besede organizator Društvo za humanistična vprašanja Argo, revija Otrok in knjiga, novine Večer, mauč pa njemi vsi tisti dajo, steri na festival pridejo pa vnaugi drugi, ka radi knjige majo. Na srečo se takši vsikšo leto leko vse več najde. S tejm festival Oko besede tō svoje velko delo dela.

Miki Roš

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Že bi se leko z droni škropilo

Gnesden brezi škropiva že nega poljedelstva ali sadjarstva, brezi škropiva na velkom že ne more pauvati. Zato ka je spoj dosta betegov, kak stvar tak vsefele glive napadajo rastline. Depa ranč tak dostokrat se prejk škropiv gnoj kak kukrca tak sildje, najbola tašoga reda, gda je süča, ka v zemlej nega vlage. Z dronom škropiti je dosta bola brž, falejšje pa menje škropiva trbej pa nika se ne poklači. Leko bi te pitali, zaka se te ne škropi z droni. Gnauk zato, ka škropiti z dronom dovoljenje trbej, dovoljenje za dron. Brezi izpita se ne smej škropiti, ranč tak vozniško moraš meti kak k avtoni. Drügič zato, ka gnesden je še malo tašoga škropiva, stero se leko z dronom tori. Za dron valuan škropivo je dosta bola močnejšo, zato ka je mala doza, stera se vöpotori, depa ranč tak mora valati kak gda se redno škropi. Nej je vseedno, gda se škropi, škropiti z dronom je fejst odvisno od vrejmena. Če je škropivo za sončnico sišit, te fejst trbej skrb meti, nej ka bi na sausedno njivo tō potori, zato ka tam vse taposene, ka je zeleno. V Železni županiji je edna taša oseba, stera ma dovoljenje za z dronom škropit, depa kak ste prva leko šteli, škropiva za dron še nega za vsefele rastline. Depa če stoj ma dovoljenje pa ma škropivo za dron, te se še prvin mora registrirati na strani NEBIH-a, tau pa 30 dni prvin kak bi vcujstano škropiti. Tau gvüšno, ka prihodnost v kmetijstvi, če škropljenje gledamo, droni baudajo, depa na tau še moramo čakati par lejt.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Michelinove zvezdice

V Ljubljani so četrtrič proslavili izbor restavracij, ki so se prebile v slavni Michelinov kulinarični vodnik za Slovenijo. Na podelitvi Michelinovih zvezdic je restavracija Hiša Franko kuharske mojstrice Ane Roš dobila kar tri zvezdice, kar je največ. Ana Roš se je zapisala v kulinarično zgodovino, saj je, potem ko je bila trikrat nagrajena z dvema zvezdicama, letos stopila še korak naprej in prejela največ zvezdic, tri. Ob tem je dejala: »To so sanje vseh članov družine Hiše Franko, ki so se pravkar uresničile. Mlada ekipa, ki trdo dela dan za dnem, leto za letom. Toda na koncu dneva nam je najpomembnejše, da so gostje Hiše Franko zadovoljni.« Skupaj s Hišo Franko je restavracij s tem najvišjim odlikovanjem Michelinovega vodnika v svetu le 140. Ana Roš je tako dodala še en kamenček v mozaik svojih mednarodnih kulinaričnih nagrad. Leta 2017 je prejela naziv najboljša kuharske mojstrice na seznamu The Worlds 50 Best Restaurants, kar jo je povzdignilo med najbolj cenjene kuharske mojstre na svetu.

Michelinovi ocenjevalci so z dvema zvezdicama nagradili restavracijo Milka v Kranjski Gori, ki jo vodi David Žefran. Izredno kakovost slovenske gastronomije potrjuje tudi sedem restavracij, ki so od lani ohranile po eno Michelinovo zvezdico. To so restavracije: Cob iz Portoroža, v kateri ustvarja Filip Matjaž, Hiša Linhart iz Radovljice, v kateri ustvarja Uroš Štefelin, Hiša Denk z Gregorjem Vračkom (Zgornja Kungota), ljubljanska Restavracija Strelec z Igorjem Jagodicem, Grič z Luko Koširjem (Šentjošt nad Horjulom), Dam z Urošem Fakučem (Nova Gorica) in Gostilna pri Lojzetu s Tomažem Kavčičem (Vipava).

Michelin je poleg tega nagradil sedem restavracij, ki se ponašajo z zeleno Michelinovo zvezdico, sedem restavracij pa si je prislužilo bib gourmand. Skupno je v vodnik uvrščenih 59 slovenskih restavracij.

Priznanje Prekmurki, štera je na argentinskem radioni po domanje gučala

Na sređi septembra je priznanje Občine Quilmes (tau je eden varaš nej daleč od glavno-ga mesta Argentine Buenos Airesa) za svojo življenjsko delo dobila Esther Cmor, štera po svejti najbolje poznamo kak novinarko, ki je v dalečnjoi Djužnoj Meriki radijske oddaje rédila v našoi domanjoi prekmurskoi rejči.

Gospa Esther se je naraudila leta 1937 v Buenos Airesi, v varaškoi frtali Dock Sud, starišam s Prekmurja. Oča Števan in mama Trejza sta z gorički Motovilec v Argentino prišla že oženjeniva, v tisti cajtaj – med 1920 pa 1938 – je dosta Prekmurcov iskalo delo v tom rosagi. Ženske so dobile službo kak služkinje ali kölnarce v centri varaša, moški pa so delali z železom po fabrikaj ali bili mesar-ge. Leta 1930 so Prekmurci napravili svojo prvo društvo, štera pa je brž tazamrlo zavolo svajjivanja med katoličanjci in protestanti.

Oča gospe Esther je emo v Buenos Airesi bauto, v štera je ojdlo vsefelé lüstva, čülo se je vnaugo gezikov. V držini Cmor pa so se vsikdar pogučavali samo v prekmurskoi domanjoi rejči. V njinoi iži je probe držala prekmurska banda Sandor-Cmor, v njej je oča Števan igro na fude, na klavir pa mlada Esther, štera je gda pa gda zaplesala tó. Med 1961 in 1963 je kak dekla z ednim cirkusom klanivala po Argentini, Urugvaju in Braziliji, elefant Tom je prej ranč nej sto gorstaupiti, če je una nej bila pauleg.

Gda se je gospa Esther s turneje povrnaula domau, se je oženila s Taljanom Giovanninom, s pomočjav njenoga očoi sta si zozida-

la ram v varaši Quilmes. Naraudili so se jima mlajši, po tistoi je mlada mati prejkmejla umetniško knjigarno (múvészeti könyvesbolt). Vsikdar je bila aktivna v prekmurskoi družtvi, šteroga so na nauvo napravili leta 1943 v bližanjoi varaši Bernal. Tam so sigurno dozapovóдали štukanje zavolo politike ali vóre. Že za en malo so držali prve programe in bale, na šteraj je igrala banda

Esther Cmor je v svojo domovino vsikdar prinašala dalečnji glas s Prekmurja

Sandor-Cmor.

Gospa Esther je vsikdar bila v kontakti s svojoi žlatoi v Sloveniji, štera je oprvim gorpoiskala leta 2001, od tistoga mau pa eške trikrat. Vsikdar go je fejst brigalo, ka se godi v rosagi njeni starišoi, bila je navijačica (szurkoló) futbalskoga kluba NK Mura. Dugo je delala pri argentinskoi radijskoi

oddaji »Slovenija, moja lübezen«, ranč zavolo toga so go oprvim pozvali v Ljubljano na Svetovni novinarski kongres za tihinske slovenske medije. Rojakom v Sloveniji se je trnok vidlo, ka je telko fotografij, pisem in pripovejstii prekmurski emigrantov vküppobrala v svojom prekmurskoi arhivi »Arhivo Transmurano«.

Med 2002 in 2019 je Esther Cmor eno vóro na keden vodila oddajo »Slovenci z vzhoda« na argentinskoi radioni, zvekšoga je gučala o Prekmurji. Dostakrat je nücala staro domanjo rejči, štera se je navčila v detinski lejtaj. (Kak pravi, slovenski knjižni gezik ne vej dobro.) Trüdila se je napraviti eden blog na interneti o prekmurski Slovencaj v Argentini tó.

Od leta 2020 živé Esther Cmor v Cordobi, 800 kilomejteroi söverno od Buenos Airesa, blüzi svojoga siná Evgena. Kak pravi, zavolo starosti má vsikdar menje padašoi, z mlajšami pa vnüki Prekmurcov v Argentini pa donk držii kontakte. Sploj se radüje priznanjii Občine Quilmes, za bodaučnost pa si želej, ka bi leko cejlo svojo delo in dokumentacijo prejkdala v dobre roké, v Pomurski muzej v Murskoi Soboti. V veuko veseldje in ponos ji je tisti dokumentarni film tó, šteroga je leta 2011 o njenoi deli napravo eden studio iz Prekmurja. Tau je nej čüda, vej je pa gospa Esther dosta svojoga trüda aldüvala za tau, ka bi se naša lejpa domanja rejči nej zgibila v mravlinjeki najveškoi varaši Argentine.

-dm-

VITAMINSKE BOMBE - BOROVNICE

Borovnice (áfonya) divje v lejsi tó rastéjo. Rade majo kiselo zemlo. Velke so kak menjši graj, po farbi so srejdne sive, augustuša zrejljip. Inda je pri nas na Seniki dosta bilau v lejsi, najbola tam, gé so búkovne drejve pa v borovom lejsi tó. Mlajši smo dosta brali pa geli, če smo več našli, smo marmelado tó küjali. Zdej več komaj geste, če najdemo gé, samo listke gestejo, pauva nega gor. Tak mislim, ka sprtolejt divjačina dojzej, tak ne more zrasti tadale. V bauti tó leko borovnice küpimo, istina, ka so drage gé. Leko si pa doma posadimo. Kiselo zemlo majo rade, če sadimo, vredno gé specialno zemlo cuj küpti, aj čim prle pauv prinesejo.

Borovnice nej samo zatok

mamo radi gesti, ka so trnok dobre, nejsó gé kisele, drugi žma majo kak drugi sad, pa dosta féle leko gorponücamo. Zdrave so

gé, ka majo v sebi dosta vitaminov, antioksidantov, mineralov tó, steri so dobri gé za našoi tejló, majo dosta pozitivni učinkov. Majo v sebi dosta železa, fosfora,

kalcija, mangana, vitamina K. Tej minerali vsi pomagajo nam, aj naše čónte, mišice zdrave ostanejo, aj ne dobimo osteo-

porozo. Nizki natrij majo v sebi in več kalija, kalcija, stera leko nižé držita krvni pritisk. Borovnice majo v sebi vitamine C in B6, te vitamini zaščítijo naše

srce. Čistjio žile, zato preprečjio infarkt. Antioksidanti preprečjio raka, pobaukšajo imunski sistem. Padari pravjio, če gejmó dosta borovnic, mentalno bola friški ostanemo, to so klinično tó dokazali. Dobre so gé prauti boleznii zaub, prauti urološki infekciji tó valajo. Ranč tak kak drugi poletni sad, je leko dosta féle formo gorponücamo. Najbaukše gé srauve gesti, te majo v sebi največ vitaminov. Leko küjamo sok, marmelado, okinčamo torte, nut dejemo v joghurt. Leko posišimo ali küpimo posüšene rdeče borovnice. Gestejo pocukrene in brezi cukra tó. Borovnice nejsó gé samo žmani sad, so zdrave gé za našoi tejló. Z njim leko preprečjio dosta boleznii.

Margit Čuk

OB MUZEJU NA PROSTEM IN MLINU ŠE PREKMURSKA HIŠA

Ob potoku Črncu v Odrancih že več kot desetletje nastaja zanimivo turistično središče s poudarkom na tradiciji in kulturi. V preteklem desetletju so zgradili potočni mlin in muzej na prostem, kjer predstavljajo kovaške obrti, žganjekuho, kmečko orodje ter druge ljudske obrti in običaje. Vse to je mogoče videti v hiškah, kritih s slamo. Letos so dokončali še prekmursko hišo, ki bo namenjena medgeneracijskemu druženju občanov in obiskovalcev. Ob Centru kulturne dediščine pelje tudi pohodna pot ob potoku Črncu, ki je še posebno zanimiva in obiskana na območju med Beltinci in Odranci.

V Centru kulturne dediščine Odranci so zgradili prekmursko hišo.
(Foto Jože Gabor)

To poletje so slovesno predali namenu prekmursko hišo, ki jo je Občina Odranci zgradila v okviru mednarodnega projekta, ki so ga podnaslovili Sožitje pod isto streho, s čimer poudarjajo, da bodo na dogodkih in družjenjih dobrodošli vsi, od najstarejših do najmlajših, in da bodo v hiši tudi vsebine za vse generacije. V njej so večji prostor za druženje, manjša kuhinja, dve kopalnici in dve sobi, v katerih lahko obiskovalci

Nekoč je na potoku Črncu bilo veliko takšnih potočnih mlinov.
(Foto Jože Gabor)

tudi prenočijo. Ob hiši je še gospodarsko poslopje z »gümlom« in prostorom za promocijo. Jeseni bodo pripravili dan odprtih vrat medgeneracijskega centra, ob prireditvah pa bodo organizirali še delavnice, predavanja, razstave, koncerte in drugo. S tem bo občina Odranci še bolj zanimiva za turiste in izletnike.

S snovanjem ideje o potočnem mlinu na Črncu ter muzejem na prostem so začeli pred več kot desetletjem. Leta 2010 so zgradili potočni mlin, ki je kopija takega, kot je bil nekoč na istem mestu na robu vasi. Za hiške, v katerih so muzejske zbirke, so pri gradnji uporabljali opeke, s kakršnimi so gradili hiše njihovi predniki. Tako Center kulturne dediščine postaja zanimivo središče dogajanja v občini, kamor z veseljem povabijo in jih gostijo tudi turiste, izletnike in šolske skupine, ki bi radi več izvedeli o prekmurski kulturni dediščini. Tako so letos med drugim organizirali kino pod zvezdami in prireditev, na kateri so predstavili tradicionalne kolone. Organizirali pa so tudi pohod po Jakobovi poti, ki pelje iz Madžarske do Kobilja in potem skozi Dobrovnik, Turnišče in Odrance naprej proti središču Slovenije.

Jože Gabor

Pod Srebrnim brejgom ...

... se na velke čaka, kak do se sindikati pa ekipa premiera Goloba kaulak pejnez zgučali. Kak vsigdar od nauvi plač se škejo zgljati, depa, tau nede tak nelejci šlau. Premier pa njegvi bi radi vse tau za eno leto doj zmrznoli. Pejneze bole tistim krajinam trbej, lidam pa firmam, sterin je voda velki kvar naprajla. Aj se eno leto čaka? Tau se v sindikati spitavajo pa že se čüje, ka nika nedo čakali.

Kak smo že pisali, indašnje velke zvezde nogometa so nika nej čakale. Kak ji je šef UEFA Aleksander Čeferin pauzvo, tak nagnauk so zvezde v penziji v Ljubljano prišle. Pa tak nagnauk se je tri pa pau milijonke evronov vküper nabralo. Pejnezi pa eške itak »vküper tečejo«, ka cejla akcija se je nej na stadioni zgotovila. Nej malo pejnez eške od reklam pa drugi sponzorov pride.

Organizatori so nej škeli vödati, ka velki Zlatan Ibrahimović v Ljubljano pride. Na stadioni je velko veseldje gratalo. Ibra, kak ga popularno zovejo, je vcejka sam auto iz Milana v Ljubljano pelo. Mladomi penzionisti je za tau kusti pet vör trbelo. Depa, vse za humanitarno dobro volo, je povedo.

Gvüšno, ka na takšnom spektakli brezi žensk néde. Skrak aut linije je v rokaj mejla zastavo Staša Špur. Profesorca športa je prva v Sloveniji, stera je na velki tekma s fűjčko v lampaj suadila, leta 2016 je licenco FIFA dobila. Pa tau eške nej vse, Staša v Soboti živé, tak ka zvün vsega eške po domanje guči tó. Na nogomet se dobro razmej, inda je za slovensko žensko nogometno reprezentanco labdo brsala. Pa je v novej neka gor paučilo, kariera se je zgotovila. Té šport trno rada ma, tak se je za sodnico začnila včiti. Z velko volo pa znanjom se je brž vöpokazala. Gvüšno, ka je na največjoj slovenskoj humanitarnej tekmi vsej časov una tó šenki gor pa doj bejžala, z žuto zastavo majütala.

Staša Špur je ena tisti žensk, stera so nut v vcejlak moški svejt staupile. Vejmo, kak žmetno je v takšnom svejti delati, kak žmetno ženske naprej pridejo. Tradicije se pomalek »vküper sinjavajo«, v modernom svejt vse menje se delo na moško pa žensko tala. Tau je v krajini, v steroj se guči, mogauče malo bole poznano. Svoje velko delo je pri tejm slovenska evangeličanska cerkev naprajla. V njoj že dugo zvün moški ženske svoje fare majo.

Naš Srebrni brejg bi že davnik povedo, če bi gučati vedo, kak je ženskam nej samo skrak špajeta mesto. Tau tó vej, kak ženske pomalek pa gvüšno svejt na baukše obračajo.

Miki Roš

... DO MADŽARSKE

Madžarska bo spet poslala astronauta v vesolje

Prejšnji teden je madžarski zunanji minister Péter Szijjártó v ZDA (v zvezni državi Teksas) podpisal pogodbo s podjetjem Axiom Space, ki sodeluje z Naso, na podlagi katere bodo po večdesetletnem premoru spet poslali madžarskega astronauta v vesolje. Zunanji minister je omenil tudi, da bo madžarski astronaut del 4-članske mednarodne ekipe. Ekspedicija bo potekala na koncu leta 2024 ali na začetku leta 2025. Trenutno so v igri še štirje kandidati, ki bodo oktobra začeli testiranja in nadaljnja usposabljanja v Houstonu in Austinu, na podlagi testov bosta ostala le dva madžarska kandidata. Odločitev, kateri bo kot drugi madžarski astronaut poletel na mednarodno vesoljsko postajo (ISS), bo padla neposredno pred ekspedicijo. Prvi madžarski astronaut Bertalan Farkas je v vesolje poletel leta 1980 na palubi ruske vesoljske ladje Sojuz 36.

Študentske organizacije so se obrnile k Odboru za peticije

Štiri madžarske študentske organizacije so se obrnile na Odbor za peticije Evropskega parlamenta s prošnjo, naj za šolski sistem ne veljajo postopki, ki jih EU vodi proti Madžarski zaradi kršitve pravic pravne države.

Evropska komisija je namreč na začetku leta obvestila madžarsko vlado, da za univerze, ki jih je vlada predala v last ali upravljanje fundacij, novih podpor za izvajanje programa Erasmus+ ne bo. Prav tako ne bo nadaljnjih podpor za Obzorje, okvirni program Evropske unije za raziskave in inovacije. Sporna je bila namreč sestava fundacij, v katere je vlada včlanila tudi lastne ministre in državne sekretarje. Študentske organizacije so v peticiji zapisale, da začasna zamrznitev štipendij prizadene 182 tisoč študentov na 21 univerzah, to je 62 odstotkov vseh študentov v državi, ter da ne razumejo, zakaj morajo to ceno plačati prav nedolžni študentje. Predstavniki Odbora za peticije je izpostavil, da »ima žogo« zdej madžarska stran, ki mora sprejeti odločitve, s katerimi bi preprečila, da se omenjene podpore nepravilno uporabijo na tistih univerzah, s katerimi upravljajo fundacije.

GDE JE DOSTA GNOJA

Porabje je zavolo toga, ka je paulak bila meja, dugo lejt zaprejta krajina bila. V te vasi priditi je samo z dovoljenjom bilau mogauče, zvün d o m a n j o g a lüstva je drügi tü nej trno odo. Vasi so bola zaprejte bile, lüstvo je vö iz vesi samo delat odlo. Če se je v porabski vasaj kaj dogajalo, tam so bola samo domanji bili, ranč tak je tau bilau na veselicaj, gde so največkrat samo iz vesi bili dekle pa podje. Istina, tau je nej vsigdar bilau tak, zato ka v Porabji je več laktanj (vojašnic) bilau,

Marijana Fodor (Babi) je pripravila dosta kejpov.

stere so pune bile s sodakami. Tak ka če so je vöpstili, te so porabske dekle več prilike mele kak domanji podje se spoznavat. Zavolo toga se je dosta dekel na »tihinsko« oženilo, zavolo toga dosta na pau slovenski družin žive tak raztrošeno po cejlom rosagi. Malo od tauga, malo od tisti časov, gda so še sodacke bili v Porabji, sem se pogučavo z Marijano Fodor iz Števanovec.

- *Marijana, kak mlajši kak ste tau doživeli, ka je v vesi vojašnica bila pa sodaki, steri so usakšoga kontrolirali?*

»Nas mlajše je tau nikanej mautilo, ranč smo nej vpaomet vzeli, ka so tam, zato ka mi smo v tejm gorarasli, mi smo se k tauma vcujzveli. Gda so sodacke bili, te je nej trbelo dvera zapirati, te je mir bejo, oni so na nas skrb meli. Nam je špajсно te bilau, gda je več nej bilau sodakov, gda so več nej stali pri pauti, gda je več nej bilau njini avtonov.«

- *Sodacke so večkrat na*

pomauč prišli, gda je sila bila, nej?

»Kakoli je bilau, povauden, odjen, snejg, kakoli, sodacke so bili prvi, steri so nam na

pomauč bili. Tau je zato bilau, ka so taše prejdne meli, steri so že več lejt tøj v vesi živeli, stere je lüstvo že dobro poznalo. Zavolo toga so te eden drügoma na pomauč bili. Vejm, ka gospaud

Sodacke v vesi so ojdli k mlajšom v šaulo tö.

Kántor, steri je tøj prejdjen oficir bejo, je k nam odo po mlejko. Tej prejdnji pa ranč tak sodacke so tak živali med nami, kak bi sé valaun bilej.«

- *Sodacke so sodelovali s šaulov tö.*

»Kak s šaulov tak z mlajšimi so dobre stike meli. Vseedno bilau, kakšni program smo

meli, sodacke so vsigdar paulak bili, najbola te, gda smo obrambne (honvédelmi) dneve ali graničarski krožek meli. Ranč tak gda je kakšni svetek bejo, 4. april ali 7. november prejdnji od vojašnice so vsigdar z nami svetili.«

- *Bilau je tašo, ka je nej bilau dobro?*

»Moja baba je v Otkovci na Rigo brejgi žejvala pa gnauk je perec spekla za nas pa z Lovenjak Ferinom ga je dala goraprinesti. Depa Feri je s perecami samo do kasarnje prejšo, tam so ga sodacke dale nej pistili. Gnauk je eden sodak prejšo pa na naši dveraj začno talebati pa pravo, ka nekak je perece prineso za nas. Naša mama je tak bejsna gratala, zato ka ona je vejdlä, ka Feri je perece prineso na zabadanje. Gora je üšla pa vse, ka so tam bili, vsakšoga dolazdelala. Tau je tak bilau, koga so nej poznali, tistoga so nej pistili tadale, sploj pa tisti sodacke, steri so še menje kak edno leto bili tü.«

- *Tej sodacke, kak si prajla,*

že so se k vesi držali, na veselice so odli, spoznavali so se z deklamami, sledkar so se oženili pa te so dekle s seuv odpelali.

»Vejš, prvin je pejnez tö nej bilau tak, kama bi dekle šle? Avtonov nej bilau, zavolo toga je vsakša bola doma v vesi odla na veselice. Tak ka

dekle so se v vesi z domanjimi pojebami pa s sodaki spoznavale. Bilau, ka s tistoga nikanej gratalo, depa dosta dekel se je s sodakom oženi-

Babi pa mauž Sanyi. Kakkoli je mati nej stejla, je Babi dunk sodaka za moža dobila.

lo pa so odišle vö iz vesi.«

- *Deklam se je vidla unifor- ma?*

»Gvüšno, depa ne mislim, ka samo zavolo toga so se dekle spoznavale z njimi, tau vejm, ka moja mati je mena dolazapovedla. Mi smo tøj paulak bilej doma pa gda sem kama üšla, sir gledala, če pripoveddam s sodaki. Ovak pa vejš, kak je tau bilau, sodacke so mladi bili, gvant je kazo na njij, lopau obriti, zaka bi se nej vidli deklam?«

- *Kak pravijo, sto od daleč pride, tau povej, ka ške. Zavolo toga je gvüšno bilau tašo tö, ka se je nej vsikša dekla dobro oženila?*

»Tau je rejsan tak bilau, ka te sodake si nej pozno, nika si nej vedo od njij, samo telko, ka so oni od sebe pripovedjali, tak ka nej si vedo, sto so. Dosta dekel je tak odišlo, ka so goraplačale, tøj njim je sodak vse obečo, sledkar pa zato nej vse med bejo. Tašo tö bilau, depa dja tak mislim, vekši tau dekel je zadovolen bejo. Vejš, kak je bilau tejtstoga reda, si trno nikan

nej mogo priditi, delat si üšo vsakši den, potejsten pa domau, tau je bilau vse. Depa dostakrat se je zgaudio tak, ka je sodak, pojep tøj austo pri dekli, v vsakšoj vesi mamotaše, pa ranč nej samo enga.«

- *Tebi je mati fejst branila sodake pa te naslejdnje ti je itak sodak mauž grato.*

»Tau je tak bilau, ka mati je rejsan fejst branila, pa gda sva se spoznala, dugo se je njej tau nej vidlo. Depa ka je leko naprajla, nika nej, mogla je privoliti, če stejla ali nej. Telko, ka on je name nej

odpelo, müva sva tøj ostala, zato ka on prejdjen bejo. Dvej leta smo na Verici žejvali, gda smo se oženili, potejste na Gorejnjom Seniki pa te v Števanovci. Pa te naslejdnje, ka je bilau? Itak je moj mauž bejo materi najbaukši. Zato ka on je tøj bejo pa starišam na gazdiji je sploj dosta pomago. Dostakrat mi je pravla, kak sem dja srečna, ka tašoga moža mam. Vidiš, kak se včasim vse obrne, če nekakoga bola spoznaš.«

- *Tau je vejn zato, ka mati hčeri vsigdar najbaukšoga moža ške najdti, nej?*

»Vejš, kak je tau, k taumi srečo tö trbej, zato ka samo potistim spoznaš drügoga, ka vtjüp živeš z njim. Nej zaman so vsigdar pravli, tak mojoma možej tö, aj tašo ženo išče, gde je dosta gnoja vküpsklajeno, zato ka tam dosta krav majo pa gvüšno, ka so bogati. Depa tau so že pozabili prajti njema, ka tam delati tö dosta trbej.« (Kejpa na 1. strani: Števanovski mlajši kak pionirge).

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Izola se je najprva po talanski Isola zvala. Od toga smo nazadnje pisali. V takšen varaš je po maurdji na šiftaj dosta vsega prišlo. Zmejs med tem pa betegi tō. Leko

tak bilau. Gda je kuga vōvdarila, na vrek cerkevnoa tōrma so žuto-črno kocasto zastavo gorobesili. S tejm so karanteno razglasili. Tak so 40 dni na maurdji

povejmo. Tau se gnes leko na vsikšom stopaji vidi. Maurdje, delo na njem je indasvejta velke pejnzeze nosilo. Varaški glavaši so v palači delali pa živeli tō. Ranč uni so politiko Izole ravnali, se z dožom iz Benetk (velencei dōzse) o porcaj zgučevali. Gvūšno, ka na velke so norili, aj kak največ pejnez njim ostane. So pa za pomauč tō prosili, gda je kuga vmarjala. 500 dukatov so daubili. Po nekšni računaj bi tau aj gnešnji dveji milijonki evronov vrejdnosti bilau. Gvūšno, ka pejnzeze so nej mogli gesti. Z njimi so si pšenico kúpili pa vse drugo, ka njim je trbelo. Zmejs so eške bojne vōvdarile. Bojne za krajine, za varaše, za pejnzeze. Za Izolo pa s tejm za cejlo Istro so se Törki, Habsburška monarhija pa Beneška republika

najbole pa so prausni lidge trpeli. Tak je vsigdar bilau, takše se eške gnes godi.

sauli bilau, kak pa tiste na »bejlo« kiplene. Izola je v srceji toga velkoga dela bila. Na zemli se je v ništarni vasaj spoj več nej delalo. Kontrabant je telko pejnez

Skur 20 lejt prvā, kak je kuga iz leta 1581 besnela, so té pomol Diga dali napravjati. Pomol daleč nut v maurdje sega, na njega se šifti kcuj zvežejo. Na našoj staroj fotografiji leko šift trabakulo vidimo, stere so prejke 400 lejt po Jadranskom maurdji es pa ta vozile.

povejmo, ka vse takše se je najprva po maurdji »pripelalo«. Tak je ranč po njem v Evropo črna smrt prišla. Črna smrt ali kuga je v Izoli na velke lidi vmarjala pa pomalek nut v kontinent vdarila. Od leta 1505 do leta 1632 je kuga 16-krat po Izoli lidi vmarjala. Dokumenti nam pripovedjajo, ka leta 1581 je v Izola 3000 lūdi živelo. Po črnoj smrti ji je samo 1480 ostanolo. Velko trplenje je vōvdarilo, po sterom si je Izola dugo nej pomogla.

Beteg, bogastvo, beteg...

Té pomol nam od toga pripovejda, ka med epidemijami kuge si je Izola pomogla. Daleč nut v bole globko maurdje sega. Tak so dosta vekši šifti do Izole prišli. Takša je ranč trabakula bila. Od 20 do 30 mejterov so duge bile. Na nijj so leko do 30 ton pa eške več žmejče naklali. Na trabakulaj so možakarge živeli, delali, geli, pili pa mejrali ranč tak. Tau je njivi daum na maurdji biu. Dostakrat so se nej kcuj k pomoli smeli zvezati, zaprav, baukše je

mogli ostanoti. Leko pa je ranč ovak bilau, ka je na šifti kuga vōvdarila. Tak so uni mogli zastavo gorzdignoti pa gnako dugo so se nej smeli nin kcuj zvezati. Te regule o karanteni so že od velke kuge med lejtji 1347 do 1351 valale, gda je kaulak 60 % lūdi po cejloj Evropi mrlo. V cejli Istri so nisterni mali varaši vcejlak prazni gratali. Lidge so od straja kama inan zbejžali. S tejm so kugo s seuv nosili. Ranč zātoga volo so karantene začnile valati. Skrak vsega toga pa neka dun trbej povedati. Kak drugi varaši skrak maurdja je Izola tō po vsikšoj kugi nazaj cvesti začnila. Gnauk prvā, drgauč bole pomalej si je pomogla, če malo ovak

Na sredi bejla Manziolijeva palača stōdji. Leta 1470 so jo zozidali. Po indašnjom žūpani Izole Tommasu Manzioliji je ménje dobila. Ranč v njegovom časi tistoga leta 1561 so v Izoli vse tau napravjati, od koga smo že pisali. Vej se, ka na velke je kontrabant naganjo. Pravijo pa tau tō, ka aseki je od švercanja emo. Leko, ka komi je za dobre pejnzeze skauzi prste pogledno.

bojnali. Zaprav, monarhija je vse pod sebe škela skopati, Törki so »šefi« na Jadranskom maurdji škeli biti. Tau so rejsan žmetni časi bili,

Mesma palača v Izoli je na tom mesti že leta 1253 stala. Fundamenti so eške itak isti, kak pa se je mauda v arhitekturi vōminila, se je una tō vōminila. Samo eške tisto staro okno više dveri na pravom kraji nam od idešnje bogate palače pripovejda.

(csempészet) vōprišlo. Ta rejč znamenuje, ka neka se vcejlak po tiūma, na skrivaj es pa ta nosi. Nam je »švercati« bole poznana rejč. Poznane so eške rejči »šmuglanje« pa »kontrabant« tō. Moramo vedeti, ka granice nejso samo zmejs med državami bile. Granice so si grofovge, velki glavaške tō zmejs med seuv napravjati. Oni so tō škeli svoje carine (vām) pobejrati. Ka se je prejke tej granic na črno nosilo? Vse tisto, ka je vrejdnost bilau. Vse tau je trbelo do maurdja prinesti pa po tejm na skrivma na šift znositi. Kontrabant je svoj paut od maurdja nut v kontinent ranč tak najšo. Za sau je monopol valau. Tau znamenuje, ka država je prajla, za kelko se go leko odava. Depa, če go stoj vkradne, un povej, kelko za njau plačati trbej. Na velko so sau v solinaj kradnoli. Tak so lidge bole falo do nje leko prišli. Vej se, ka v Ljubljani, Kranji pa Beči je v enom časi več švercane

prineso, ka več niške nej na kakšo drugo delo brodo. Indašnji srmacke so bogati gratali. Pomalek so si v Izoli velki ram zozidali ali kúpili pa pošteni lidge so gratali. Depa, vedli so, sto kontrabant tadale tira. Tisti so njemi mogli plačati, ovak bi je brz vōovado. Gda so kakšnoga zgrabili, milosti nej bilau. Zvekšoga so ga na smrt osaudili ali pa za duga lejta je na galeji (gályā) veslati mogo. Ena ovakša sau v kontrabanti je ingeleška sau bila. Tau je drugo ménje za smodnik, za štukov praj gé. Rejč smodnik je iz toga vōprišla, ka se smodi, na velke se kadi. Kak smo prajli, bojne so bile. V nji že brezi ingeleške soli nej šlau. Na velke so jo švercali. Nej se štelo, sto jo kūpi, samo aj je slūž pejnzeze prineso. Gda od vsega toga pripovejdamo, na tau gorpridemo, ka skur nika se je nej vōminilo. Bojne eške itak za velki biznis valajo, šverc pa je biu pa ostane tō.

Miki Roš

POET KAREL DESTOVNIK KAJUH JE DVAKRAT PEL: KOT PESNIK IN KOT PEVEC

Slogovna literarna usmeritev socialni realizem pred letom 1941 izrazito zamejuje Kajuhovo moderno poezijo s sredine 20. st. Glasbena umetnost se je temu slogu priključila zelo kmalu. Obe umetnostni disciplini sta že med drugo svetovno vojno in zlasti še po njej nekako z roko v roki tvorili prve povojne umetnostne dosežke. Našo in tujo (evropsko) umetniško kakovost, s tem pa tudi Kajuhovo poezijo in glasbo na njegove pesmi, zaznamuje ne le utilitaristična, torej koristnostna, ampak tudi že umetniška kakovost. Umetnostne (literarne in glasbene) razmere

Križnar, *Kajuh v glasbi*, 2021, naslovnica

so bile pri nas kar precej drugačne od tistih v Evropi, posebne. Tako imenovano ideološko zaznamovano literaturo in glasbo je seveda že zelo kmalu zaznamovala tovrstna politična orientiranost med pogojno »desno« in »levo« usmerjenimi. Ne glede na vojne razmere so bili čisti umetniški rezultati pri nas – v primerjavi s preostalim južnoslovanskim in celo evropskim prostorom – nenavadno visoki. Dobra je seveda vse to zaznamoval NOB na Slovenskem. Ta je bil v veliki meri refleksija, odsev takratnega (posebnega) vojnega stanja. Rezultati teh naprežanj so na Slovenskem naravnost osupljivi. Umetniški rezultati seveda niso bili vedno na prvem mestu, saj sta tako literarna kot glasbena umetnost živeli in delovali v zelo posebnih, da ne zapišemo težkih in eksistencialno posebnih življenjskih raz-

merah. Refleksija medvojne (1941–1945) umetnosti je potekala še najmanj slabo desetletje po vojni, po letu 1945. Glasbena umetnost (ustvarjanje in poustvarjanje, tj. izvajanje) in literarna

umetnost sta tako po neke vrste predvojnem uspehu in vzporeditvi s takratnim evropskim prostorom med vojno doživeli neke vrste cezuro, zaostanek, da bi se potem po (2. svetovni) vojni znova dvignili na krila povsem modernih slogovnih usmeritev.

Mesto in vloga poeta Kajuha sta v pesniškem pogledu zajemala prav omenjena obdobja, le da je bilo njegovo ustvarjanje že med vojno, na začetku leta 1944, nenadoma prekinjeno s prezgodnjo smrtjo. Njegov pesniški kredito se pne od leta 1938 prek leta 1941 do leta 1943 in (do)končno do leta 1944. V še ne 22 letih življenja je to pomenilo komaj nepolnih šest let aktivnega pesnikovanja, a že lahko pišemo o približno 140 pesmih. Poleg tega je bil Kajuh tudi borec, partizan ter obenem član in vodja ene od kulturniških skupin organizirane sloven-

ske partizanske vojske – Kajuhove skupine XIV. divizije. Njegova poezija je bila tako rekoč dobesedno prekrvaljena, občasno pa prisotna tudi v preostalem (južnoslovanskem) prostoru. Med glasbenimi deli na Kajuhovo literarno predlogo so tudi novodobne glasbene oblike in zasedbe (šanson, popularna, rockovska, mešana zvrsti glasbe – partizanski rock ...), ki pa jih večinoma kot nezapisane, torej improvizirane, najdemo še na dostopni diskografiji in drugih elektronskih napravah. Seveda jo primarno in najbolj pogosto najdemo v opusu uglasbitev številnih slovenskih avtorjev in skladateljev. Sumi za omenjeno raziskavo, analizo in indice pod navedenim naslovom so se izkazali za upravičene, potem ko smo prebrali Kajuhov (pesniški) opus in v njem našli kar precejšnjo zbirko glasbenih in onomatopoejskih besed, izrazov. Ti v veliki meri napeljujejo k temu, da je bil Kajuh nedvomno tudi glasbenik, ljubitelj tovrstne (poetične) zvočnosti. To priča, da je Kajuh kot poet in pevec dvakrat pel: pesniško, poetično in glasbeno. Nobenih dokazov tudi nimamo, da bi bil Kajuh glasbeno šolan. Imamo pa kar nekaj slik, izvirnih fotografskih dokazov, da je Kajuh pel: sam ali v zboru (mešanem pevskem kvartetu). Vse to pa našega poeta iz prve polovice 20. stol. uvršča najmanj med umetnika dveh umetniških disciplin: književnosti in glasbe. Še največ vsega tega smo dokazali prav z naborem izrazov, ki nedvomno težijo k temu. Najmanj,

kar je, je to, da je bil Kajuh občutljiv (lirični) poet, ki pa mu sosednja umetniška disciplina, kot je to glasba, ni bila tuja, kar pomeni, da imamo neke vrste popolnega umetnika, ustvarjalca. Škoda je tudi, da je relativno mlad umrl, še ne 22-leten. To pomeni, da je med 16. in 22. letom ustvaril vsa ta dela. Zagotovo pa se v tako kratkem času ni razvil do

Kajuh in France Balantič, pred letom 1944, fotomontaža (vir Wikipedija)

konca. Zraven pa je bil še kruti vojni čas, ki ga v finalu pesniškega opusa zelo globoko zaznamuje; a kljub temu tak opus in etos. Vsekakor nabor besed iz Kajuhovega pesniškega opusa pomaga kot neke vrste sekundarni muzikološki dokazi. Ti, in pa predvsem Kajuh sam, pa so neke vrste krovni dokaz, da gre pri samo enem avtorju – torej Kajuhu – za mnogotero umetniško osebnost; za umetnika, ki je celostno zaznamoval našo književno in glasbeno polpreteklost. Zato se še naprej, dolgo po njegovi smrti, plejada slovenskih (in tujih) avtorjev, skladateljev odloča za uglasbitve Kajuhove poezije. Primarna odločitev za te njihove izbore je zagotovo še primarna poetična Ka-

juhova kakovost: metrum, ritem, refreni, rima, vsebine in oblike, kar umetnika uvršča med tiste, ki imajo v svoji (poetični) strukturi osnovne in celo prevladujoče geneze vse, zaradi česar je ostal veliki poet, njegova poezija pa del slovenske umetnosti 20. in tudi že 21. stol. Kajuh pa stoji tudi z ramo ob rami s Francetom Balantičem (1921–1943),

torej neke vrste vrstnikom, ki pa sta se komaj poznala; morda pa sta le vedela eden za drugega? Čeprav sta bila idejno in ideološko vsak na drugem koncu bitja in žitja poezije tistega časa in prostora, pa ju zagotovo loči le to. Skupaj in vsak na svoji strani vojne reke sta pesnila univerzalno, njuna lirika je brezčasna in brezprostorna, četudi mi je nazadnje eden od tehtnih (glasbenih) ustvarjalcev našega časa in prostora ponudil neke vrste element, ki lahko še vedno pripomore k »spravi.« V Kamniku se pride po Kajuhovi cesti do Balantičeve knjižnice in se vmes dotakne še skupnega spomenika obema umetnikoma.«

(konec)

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK		OTOK V SEVERNI DALMACIJI JUžno OD UGLJANA		LESEN OBOD ZA SLIKO	IZROČITEV	TRETJE NAJVEČJE POLJSKO MESTO	ZAVORNI SISTEM PROTI BLOKIRANJU KOLES	BREZ-ZRAČNI PROSTOR, VAKUJAM	ZNAMKA RAČUNALNIKOV IZ LETA 1972
POVODENI		1						10	
CIRKOŠKI ARTIST									
SKANDINAVSKA DRŽAVA SEATOV MODEL									
POMOČ AJDAREK AKRIDIN AKRILAN KALHA	VELIKA, NEVARNA SLABOST, NAPAKA	POLI-AMERISKO VLAKNO	UDAREC Z NOGO, BRICA	ALDIZ IHAN	UGLED		9	UROŠ ROJKO NAJVIŠJI MORINARSKI ČIN	
VRTNA RASTLINA Z VELIKIMI LISTI	2						STAR CTRDŔEN		
AROMATSKA SPOJINA					3	ŽID ZAPOR, KEHA	6		AMERIŠKA ZNAMKA FOTOGRAFSKE OPREME
LAHEN UDAREC S PRISTI				EMILE ZOLA		SRBSKI SIR IZ OSOLJENE SMETANE LILY ALLEN			
RAFKO IRGOČ		NAOČNIKI		AVAR			DARULO, POKLON	PESNIK GRUDEN	
DOKAZ NEVPLETENOSTI V ZLOČIN		HUMORISTKA PUTRIH				OKROGLO RDEČE JABOLKO OSNOVNA ŠOLA	7	IGRALKA GARDNER	
PRINCIP			8			GLAVNO MESTO KLUBE	4		5
SLAVNA ŠEFINJA IZ KOBARIDA						MESTO V KAZANSTANU OB ARALSKEM JEZERU			

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	5	7	8	9	8	10	6	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---

V četrtek 5. oktobra bo oddaja Slovenski utrinki na sporedu TV Slovenija 1 ob 14:45. Ponavljanje magazina bo na sporedu TV Slovenija 3 v nedeljo 8. oktobra ob 19:30. Oddajo si lahko kasneje ogledate na spletnem naslovu:

<https://www.rtvlo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

7	8		9				2	
					2			
	9			3		6		4
	7		1			4		
8			6		3			5
		4			9		1	
2		7		9				8
			2					
	3				5		6	7

OSMEROSMERKA

H	V	I	K	Z	E	V	Z	O	E
K	R	E	D	J	B	V	I	V	T
N	O	U	T	E	Š	U	O	E	O
A	B	S	Š	A	Ž	K	N	R	R
K	I	C	L	K	G	N	I	D	B
L	R	P	E	L	E	R	I	N	A
O	A	L	G	E	M	E	T	K	G
B	N	C	O	P	A	T	I	J	O
A	J	E	Š	P	R	E	N	J	B
J	E	R	O	K	A	V	I	C	E

BUNDA - COPATI - DEŽNIK - DREVO - GOBE - HRUŠKE - JABOLKA - JEŠPRENJ - LISTJE - MEGLA - OBIRANJE - PELERINA - ROKAVICE - ŠAL - TORBA - TRGATEV - VETER - ZVEZKI

V osmerosmerko je uvrščenih 18 jesenskih pojmov. Besede tečejo naprej in nazaj v vseh osmih smereh: vodoravno, navpično in po diagonalah. Vsaka beseda je vsaj z eno črko pripeta na skupek vseh ostalih besed. Najdeno besedo je potrebno v liku in spisku prečrtati. Na koncu bo ostalo še 10 neprečrtanih črk, ki dajo (brane po vrsti od leve proti desni in od zgoraj navzdol) še en jesenski pojem!

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vljudno vabi na otvoritev slikarske razstave
Angelike Talaber z naslovom »Očarljive barve«,
ki bo v torek, 3. oktobra 2023, ob 17 uri v Slovenskem domu v Monoštru.

Razstavo bo odprla Andreja Kovač, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem.
Program bo s pesmijo in glasbo popestrila Angelika Talaber.

Vljudno vabljeni

A Magyarországi Szlovének Szövetsége szeretettel vár minden
érdeklődőt Talabér Angelika

A színek bővületében című kiállításának megnyitójára

2023. október 3-án, kedden 17 órai kezdettel a Szlovének házában.

A kiállítást megnyitja:

Kovács Andrea, a Magyarországi Szlovének Szövetsége elnöke

A megnyitót Talabér Angelika zenei műsora gazdagítja.

Mindenkit szeretettel várunk!

V NEBESIH SEM DOMA...

Hitri minuti so se stavili, ko je petek zazranka po osmi vöri vdaro macan na zvaun. Za nekaj sekund je po telefoni prišo glas, ka ja Berta Dončec na vetje zaprla svoje oči. Tau pa gnauk ne more biti ijstena! Ona, ki je neprestanoma vesela, vseposedek nalečana bila, kak bi leko mrla? Vedli smo, ka je v špitala, vej pa odzravi pa domau pride, kak že dvakart. Samo ka zdaj gnauk kosac je bijo močnejše. Spoj žmetna mlašča lejta je mejla, cejlo družino so odpelali na Hortobágy. Gda so je samo po lejtaj domau pistili, tazanjani, prazen in mrzel ram je čako na njé. Znauva so mogli

začniti žitek. Za nepravilno trpljenje se je Baug düjn smilüvo. Z možaum sta nauvi ram gorzozidala, pa tri lejpe mlajše njim je dau. Veselo so živeli. Dapa znauva so prišla slabša lejta, zgibila je delovno mesto v židani fabriki, odšli so starišnje pa mauž tö. Zdaj je prosti cajt za ves, za materni jezik, za našo slovensko kulturo obrnila. Ona je začnila organizirati gledališko skupino Veseli pajdaši, štera je 21 lejt delala in njene veseloigre so gledali v Porabji in Prekmurji. Oder je bijo njeni dom. Od Škofje Loke do Szarvasa so go poznali. Koliko in koliko ploskov je dobila v tej lejtaj. Kak vesela je bila, da smo šli na morje ali da so se skupini pridružili fantje iz Cankove. Trno je čakala, da mo 25. obletnico praznovali. Društvo za lepšo ves nej mejla takšne prireditve, de je Berta nej pomagala, če je trbelo kaj tjüjati ali kositi travo z drugimi ženski na tavniki. Če nejso ojdli fašenki, z padaškinjo se je notrazravnala in sta šle od hiše do hiše. Še gnes nej bi meli oder v kulturnom daumi, če njé nej bi bilau. Z organiziranjem je pomagala, gda se je obnovila kapejlca v Otkovci, od tistoga leta se sakši avgust zberemo tam in mamo litanije. Nej bilau prireditve, gde nej bi bila vcüj. Takšno bogastvo je njala za seboj, o šterom do še generacije goučale. Nam, šteri smo go poznali, nam spoj pa spoj falij.

Berta, tejló ti je v zemlej, dapa v našoj düši tadala živeš. Na tistom drugom svejti te čaka en oder in se počasi polni s soigralci.

Berta, počivaj v miru!

Laci Kovač,
vodja gledališke skupine
Veseli pajdaši

NEMZETISÉGI PEDAGÓGUS TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJPROGRAM 2023/2024

A pályázati felhívás és további információk az alábbi honlapokon találhatóak meg:

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata <https://www.ldu.hu>
Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani
Központ (UMZ) <https://www.umz.hu>

pályázati felület: <https://nop.ldu.hu>

Pályázati koordinátor: Magyarországi Német Pedagógiai és
Módszertani Központ (UMZ) budapesti iroda
Cím: 1062 Budapest, Lendvay utca 22.
Telefon: +36 30 217 8223, +36 30 348 0946
E-mail: nop@ldu.hu
Web-oldal: www.umz.hu

Al. László: A nyelvi és kulturális örökségünk, Budapest, 2018

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TOPnet d.o.o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

